

15. oktober 2020

Innspill til Statsbudsjettet 2021

Sex og samfunn vil takke for muligheten til å komme med skriftlig innspill til utdannings- og forskningskomiteens arbeid med forslag til statsbudsjett for 2021.

Kort om Sex og samfunn

Sex og samfunn ble etablert i 1971 og er Norges største senter for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter. Sex og samfunns driver klinisk, undervisnings- og formidlingsarbeid, der den kliniske delen av arbeidet inkluderer Norges største klinikk for seksuell helse.

I 2019 hadde vi 29 000 besøk på klinikken, hvorav om lag 14 000 tok selvtest og i underkant av 15 000 møtte til timekonsultasjon. I tillegg besvarte vi om lag 8 200 henvendelser fra hele landet på epost og telefon. Henvendelsene kommer i hovedsak fra unge, foreldre og fra helsepersonell.

Sex og samfunns chat besvarte totalt 10 694 samtaler i 2019. Tjenesten nådde ut til personer fra alle landets fylker. Majoriteten av brukerne, totalt 45 %, var i aldersgruppen 20-25 år. I 2018 utviklet vi en chatbot som skal svare på spørsmål knyttet til prevensjon. Vår chatbot mottok i 2019 i underkant av 18 000 henvendelser.

Erfaringer fra vårt kliniske arbeid genererer bred kunnskap som videreformidles til øvrig innsats på feltet. Sex og samfunn gjennomfører ulike opplæringstiltak. Vi er blant annet, på vegne av Utdanningsetaten i Oslo kommune, leverandør av seksualitetsundervisning til alle elever på 9. trinn i kommunen. 2018/2019 underviste vi 218 9. klasser.

Vi holder også opplæring om prevensjon ved høyskoler og universiteter med utdanningsforløp innenfor helsefag, og vi tilbyr kurs med et bredt utvalg tema, inkludert seksuelt overførbare infeksjoner, prevensjon og sexologi, tilpasset ulike deltakergrupper.

Sex og samfunn gjennomfører tiltak som fagutvikling og kunnskapsspredning blant annet gjennom hospiteringsordning for helsepersonell, utvikling av *Metodebok for seksuell helse*, *eMetodebok.no* og drift av nettside med faglig informasjon og faktaopplysninger om seksuell og reproduktiv helse og rettigheter.

Gjennom vårt påvirkningsarbeid bidrar vi til å sette dagsorden både politisk og i mediene, lokalt og nasjonalt. Vårt mål er å være kompetansedriver innenfor feltet seksuell og reproduktiv helse og rettigheter.

Vårt innspill

Sex og samfunn ønsker å kommentere på *Kapittel 226 Kvalitetsutvikling i grunnopplæringa* i Prop. 1 S (2021-2022) for Kunnskapsdepartementet.

Vårt innspill omhandler seksualitetsundervisning. Generelt mener vi at god og helhetlig seksualitetsundervisning er viktig for å gi barn og unge et godt forhold til egen kropp, seksualitet og seksuell helse, og dette er viktig både i et forebyggende og helsefremmende livsløpsperspektiv. Gjennom vår seksualitetsundervisning, og i møter med unge på vår klinikk, ser vi at mange unge mangler grunnleggende kunnskap om kropp og om kroppens funksjoner, om kjønn og identitet, om grenser og grenseoverskridelse, og om seksuell og reproduktiv helse og rettigheter generelt.

Sex og samfunn anbefaler at temaer som kropp, relasjoner, kjønn og identitet, kjønnsroller, følelser og grenser tas opp med barn allerede i barnehagen. Samtale og undervisning om disse temaene er et av de viktigste tiltakene for å bidra til tidlig forebygging av blant annet psykisk og fysisk uhelse, negativt forhold til egen kropp og identitet, skam, og vold og overgrep. I tillegg til å være forebyggende er seksualitetsundervisning essensiell for å sikre at barn og unge utvikler en trygg, sunn og positiv seksualitet som de tar med seg videre i livet.

Vi mener at undervisning om seksualitet må:

- Være alderstilpasset og starte tidligere og gis hyppigere enn den gjør i dag.
- Ha et helsefremmende fokus, ikke kun forebyggende.
- Være inkluderende og tilgjengelig for alle, og gjenspeile mangfoldet i samfunnet med tanke på kjønn, kjønnskarakteristika, seksuell orientering, funksjonsnedsettelse og etnisitet.
- Være aktuell, relevant og oppdatert, og følge eventuelle samfunnsendringer knyttet til seksualitet og seksuell helse.
- Bygge på innsats og dialog mellom skolen og skolehelsetjenesten.

Sex og samfunn er positive til den nye læreplanen og medfølgende kompetansemål, som vi mener inneholder gode mål innen seksualitet. Vi håper den nye læreplanen og de nye kompetansemålene følges nøye av relevante aktører, og ønsker oss gjerne en evaluering av omfanget av og kvaliteten på seksualitetsundervisningen som følge av ny plan og nye mål.

Sex og samfunn gjennomførte i 2016¹ og 2017² to undersøkelser blant henholdsvis kontaktlærere i grunnskolen og elever på 10. trinn og første trinn på videregående skole, hvor formålet var å lære mer om seksualitetsundervisningen i skolen og hvordan

¹ Sex og samfunn: [Seksualitetsundervisning i skolen. En undersøkelse blant kontaktlærere i grunnskolen \(2016\).](#)

² Sex og samfunn: [Seksualitetsundervisning i skolen. En kartlegging blant elever i 10. klassetrinn og 1 VGS \(2017\).](#)

de ulike gruppene opplever kvaliteten på undervisningen. En ny undersøkelse for eksempel høsten 2021 vil fortelle oss hvorvidt de nye kompetansemålene har bidratt til bedre undervisning om seksualitet, og eventuelt hvor vi må endre fokus for å styrke seksualitetsundervisningen ytterligere.

Vi mener også at det ikke er tilstrekkelig å kun utarbeide ny læreplan og nye kompetansemål. I vår ovennevnte undersøkelse fra 2016 sa kun 13 prosent av de spurte underviserne at de fikk kunnskap om seksualitetsundervisning i løpet av sin utdanning. Vi vet at god seksualitetsundervisning avhenger av at undervisere har god kunnskap om temaet og god kompetanse i hvordan de skal undervise barn og unge om temaet. Denne kunnskapen og kompetansen må undervisere få gjennom sin grunn- og/eller videreutdanning, og vi etterlyser innsats også på dette området.

Sex og samfunn støtter også skriftlig innspill fra Nasjonalt SRHR-nettverk.

Med vennlig hilsen

Maria Røsok

Daglig leder

Tore Holte Follestad

Assisterende daglig leder